

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (nionde avdelningen)

den 7 april 2022 *

”Begäran om förhandsavgörande – Stöd som ges av en medlemsstat – Stödordning för byggande av små vattenkraftverk – Topp- och alpstugor utan el – Europeiska kommissionens godkännande – Godkännandet har löpt ut”

I de förenade målen C-102/21 och C-103/21,

angående två beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (Förvaltningsdomstolen, autonoma avdelningen för provinsen Bolzano, Italien), av den 9 februari 2021, som inkom till domstolen den 18 februari 2021, i målen

KW (C-102/21),

SG (C-103/21)

mot

Autonome Provinz Bozen,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden S. Rodin samt domarna J.-C. Bonichot (referent) och O. Spineanu-Matei,

generaladvokat: L. Medina,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- KW, genom St. Pittracher och H. Wild, Rechtsanwältin,
- SG, genom M. Durnwalder, Rechtsanwalt,

* Rättegångsspråk: tyska.

– Europeiska kommissionen, genom A. Bouchagiar, C. Kovács och C.-M. Carrega, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 107.3 c FEUF och artikel 20 i rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUT L 248, 2015, s. 9 och rättelser i EUT L 159, 2016, s. 23 och EUT L 84, 2020, s. 24) samt kommissionens beslut av den 25 juli 2012 C (2012) 5048 final – Statligt stöd SA.32113 (2010/N) – Italien: Stödordning avseende energibesparingsåtgärder, distriktsvärmesystem och elektrifiering av avlägsna regioner i Alto-Adige/Sydtyrolen (EUT C 1, 2013, s. 7) (nedan kallat kommissionens beslut av den 25 juli 2012).
- 2 Respektive begäran har framställts i mål mellan, å ena sidan, KW (mål C-102/21) och SG (mål C-103/21) och, å andra sidan, Autonome Provinz Bozen (Autonoma provinsen Bolzano, Italien). Målen rör återbetalning av stöd till byggande av mikrovattenkraftanläggningar som Autonome Provinz Bozen beviljat i enlighet med en stödordning som godkänts genom kommissionens beslut av den 25 juli 2012 (nedan kallad den omtvistade stödordningen).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Förordning (EU) nr 651/2014

- 3 I artikel 41 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 [FEUF] (EUT L 187, 2014, s. 1 och rättelse i EUT L 236, 2017, s. 28), med rubriken ”Investeringsstöd till främjande av energi från förnybara energikällor”, föreskrivs följande:

”1. Investeringsstöd för att främja energi från förnybara energikällor ska anses vara förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107.3 i fördraget och ska undantas från anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 i fördraget, om villkoren i denna artikel och i kapitel I är uppfyllda.

...

7. Stödnivån får inte överskrida följande:

- a) 45 % av de stödberättigande kostnaderna om de stödberättigande kostnaderna beräknas på grundval av punkt 6 a eller 6 b,

b) 30 % av de stödberättigande kostnaderna om de stödberättigande kostnaderna beräknas på grundval av punkt 6 c.

8. Stödnivån får höjas med 20 procentenheter för stöd till små företag och med 10 procentenheter för stöd till små och medelstora företag.

...”

Förordning 2015/1589

4 Skäl 28 i förordning 2015/1589 har följande lydelse:

”Missbruk av stöd kan ha liknande effekter på den inre marknadens funktion som olagligt stöd och bör därför behandlas enligt liknande förfaranden. Till skillnad från olagligt stöd är stöd som eventuellt missbrukats sådant stöd som tidigare har godkänts av kommissionen. Därför bör det inte vara möjligt för kommissionen att använda ett föreläggande om återkrav av stöd vid missbruk av stöd.”

5 I artikel 1 i förordning nr 2015/1589, med rubriken ”Definitioner”, föreskrivs följande:

”I denna förordning gäller följande definitioner:

...

b) *befintligt stöd*:

...

ii) godkänt stöd, det vill säga stödordningar och individuella stöd som har godkänts av kommissionen eller av rådet,

...

c) *nytt stöd*: allt stöd, det vill säga stödordningar och individuellt stöd, som inte är befintligt stöd, inbegripet ändringar av befintligt stöd,

...

f) *olagligt stöd*: nytt stöd som införs i strid med artikel 108.3 [FEUF],

g) *missbruk av stöd*: stöd som används av mottagaren i strid med ett beslut fattat i enlighet med artiklarna 4.3, 7.3 eller 7.4 i [rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [108 FEUF] (EGT L 83, 1999, s. 1)] eller artiklarna 4.3, 9.3 eller 9.4 i denna förordning,

...”

- 6 I artikel 4.3 i förordningen, med rubriken ”Preliminär granskning av anmälan samt kommissionens beslut”, föreskrivs följande:

”Om kommissionen efter en preliminär granskning finner att en anmäld åtgärd, i den mån den omfattas av artikel 107.1 [FEUF9, inte föranleder tveksamhet i fråga om dess förenlighet med den inre marknaden, ska den besluta att åtgärden är förenlig med den inre marknaden (nedan kallat *beslut om att inte göra invändningar*). I beslutet ska närmare anges vilket undantag i [fördraget om Europeiska unionens funktionssätt] som har tillämpats.”

- 7 I artikel 13.2 i förordningen, med rubriken ”Föreläggande om att avbryta utbetalningen av eller tillfälligt återkräva stöd”, föreskrivs följande:

”Kommissionen får, efter att ha berett den berörda medlemsstaten tillfälle att lämna sina synpunkter, fatta ett beslut om att medlemsstaten tillfälligt ska återkräva varje form av olagligt stöd till dess att kommissionen har fattat ett beslut om stödets förenlighet med den inre marknaden (nedan kallat *föreläggande om att återkräva ett stöd*) om följande kriterier är uppfyllda ...

...”

- 8 I artikel 16.1 i förordningen, med rubriken ”Återkrav av stöd”, föreskrivs följande:

”1. Vid negativa beslut i fall av olagligt stöd ska kommissionen besluta att den berörda medlemsstaten ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att återkräva stödet från mottagaren (nedan kallat *beslut om återkrav*). Kommissionen ska inte återkräva stödet om detta skulle stå i strid med en allmän princip i unionsrätten.”

- 9 I artikel 20 i förordning 2015/1589, med rubriken ”Missbruk av stöd”, föreskrivs följande:

”Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 28 får kommissionen inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 4.4 i fall av missbruk av stöd. Artiklarna 6–9, 11 och 12, 13.1 och 14–17 ska gälla i tillämpliga delar.”

Italiensk rätt

- 10 Grunden för den omtvistade stödordningen är Landesgesetz Nr. 9 – Bestimmungen im Bereich der Energieeinsparung, der erneuerbaren Energiequellen und des Klimaschutzes (provinslag nr 9 om energibesparingar, förnybara energikällor och klimatåtgärder) av den 7 juli 2010, i vilket det bland annat föreskrivs att stöd får beviljas med upp till 80 procent av investeringskostnaderna för byggandet av mikrovattenkraftanläggningar för elproduktion från förnybara energikällor, avsedd för egen förbrukning, när det – till följd av det geografiska läget – inte är möjligt att ansluta till elnätet utan betydande tekniska och ekonomiska insatser.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 11 Den 17 december 2010 anmälde Republiken Italien den omtvistade stödordningen till kommissionen i enlighet med artikel 108.3 FEUF. Kommissionen godkände stödordningen genom beslutet av den 25 juli 2012.

Mål C-102/21

- 12 KW äger en betesäng i ett bergsområde i den autonoma provinsen Bolzano som på grund av sitt geografiska läge inte är ansluten till det allmänna elnätet.
- 13 Genom dekret av den 29 januari 2018 beviljade Autonome Provinz Bozen med tillämpning av den omtvistade stödordningen KW ett bidrag på 144 634 euro, vilket motsvarade 80 procent av de stödberättigande kostnaderna för ett projekt för byggande av en mikrovattenkraftanläggning avsedd för hans personliga elförsörjning.
- 14 Autonome Provinz Bozen underrättade därefter KW om att den omtvistade stödordningen hade upphört att gälla den 31 december 2016 och att beviljandet av ett bidrag för hans projekt därför måste vara förenligt med förordning nr 651/2014 enligt vilken stödnivån är begränsad till 65 procent av de stödberättigande kostnaderna.
- 15 Genom dekret av den 27 januari 2020 återkallade Autonome Provinz Bozen delvis sitt beslut att bevilja KW ett bidrag och satte ned bidragsbeloppet till 113 257,09 euro med tillämpning av förordning nr 651/2014.
- 16 Den 14 februari 2020 begärde Autonome Provinz Bozen att KW skulle återbetala det överskjutande stödbeloppet, jämte ränta.
- 17 KW väckte talan om ogiltigförklaring av dessa myndighetsåtgärder vid Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (Förvaltningsdomstolen, autonoma avdelningen för provinsen Bolzano).
- 18 Den hänskjutande domstolen anser att det nationella målet väcker frågan huruvida det stöd som beviljats KW utgör ett "befintligt" stöd i den mening som avses i unionsbestämmelserna om statligt stöd. För att besvara denna fråga måste det fastställas huruvida det godkännande av den omtvistade stödordningen som följer av kommissionens beslut av den 25 juli 2012 alltså var i kraft vid den tidpunkt då stödet beviljades.
- 19 Den hänskjutande domstolen anser att om så inte är fallet utgör det stöd som KW beviljats ett fall av missbruk av stöd och det måste då avgöras huruvida artikel 20 i förordning 2015/1589 ska tolkas så, att kommissionen var skyldig att begära att stödet skulle återkrävas.
- 20 Den hänskjutande domstolen har tillagt att det även ska prövas huruvida det stöd som KW beviljats kan anses förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c FEUF.
- 21 Mot denna bakgrund beslutade Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (Förvaltningsdomstolen, autonoma avdelningen för provinsen Bolzano) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
 - 1) Löpte det stöd som godkännts genom kommissionens [beslut av den 25 juli 2012] till ett belopp på 80 procent för uppförande av små vattenkraftverk för självförsörjning från förnybara energikällor för alp- och toppstugor i det högalpina området, för vilka en anslutning till elnätet inte är genomförbar utan lämpliga tekniska åtgärder eller till en rimlig kostnad, ut den 31 december 2016?
 - 2) Om den första frågan besvaras jakande:

- a) Ska artikel 20 i förordning [2015/1589] tolkas på så sätt att kommissionen, om stöd används felaktigt, ska utfärda ett beslut om återkrav innan de statliga myndigheterna ingriper?
- b) Är nämnda stöd förenligt med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.3 c FEUF, eftersom det är avsett att underlätta utvecklingen av vissa näringsverksamheter, eller kan det snedvrída konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna negativt?”

Mål C-103/21

- 22 SG äger en betesäng i ett bergsområde i den autonoma provinsen Bolzano som på grund av sitt geografiska läge inte är ansluten till det allmänna elnätet.
- 23 Genom dekret av den 31 augusti 2018 beviljade Autonome Provinz Bozen med tillämpning av den omtvistade stödordningen SG ett bidrag på 115 011 euro, vilket motsvarade 80 procent av de stödberättigande kostnaderna för ett projekt för byggandet av en mikrovattenkraftanläggning avsedd för hans personliga elförsörjning.
- 24 Genom dekret av den 27 april 2020 återkallade Autonome Provinz Bozen delvis beslutet att bevilja SG bidrag med motiveringen att den omtvistade stödordningen hade upphört att gälla den 31 december 2016. Autonome Provinz Bozen räknade om det bidragsbelopp som SG kunde göra anspråk på enligt de tilldelningskriterier som föreskrivs i förordning nr 651/2014, det vill säga 92 604 euro, och förelade SG att återbetala det överskjutande belopp som han hade mottagit, jämte ränta.
- 25 SG väckte talan vid Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (Förvaltningsdomstolen, autonoma sektionen för provinsen Bolzano) om ogiltigförklaring av dessa myndighetsåtgärder.
- 26 Den hänskjutande domstolen anser att målet ger upphov till samma rättsfrågor som i mål C-102/21.
- 27 Mot denna bakgrund beslutade Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (Förvaltningsdomstolen, autonoma sektionen för provinsen Bolzano) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
 - ”1. Löpte det stöd som godkänts genom kommissionens [beslut av den 25 juli 2012] till ett belopp på 80 procent för uppförande av små vattenkraftverk för självförsörjning från förnybara energikällor för alp- och toppstugor i det högalpina området, för vilka en anslutning till elnätet inte är genomförbar utan lämpliga tekniska åtgärder eller till en rimlig kostnad, ut den 31 december 2016?
 - 2) Om den första frågan besvaras jakande:
 - a) Ska det då dessutom prövas huruvida artikel 20 i förordning (EU) 2015/1589 ska tolkas på så sätt att kommissionen, om stöd används felaktigt, ska utfärda ett beslut om återkrav innan de statliga myndigheterna ingriper?
 - b) Ska det prövas huruvida nämnda stöd är förenligt med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.3 c FEUF, eftersom det är avsett att underlätta utvecklingen av vissa näringsverksamheter, eller huruvida det kan snedvrída konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna negativt?”

Förening av målen C-102/21 och C-103/21

- 28 Domstolens ordförande beslutade den 17 mars 2021 att förena målen C-102/21 och C-103/21 vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

- 29 Det ska inledningsvis påpekas att de frågor som ställts av den hänskjutande domstolen utgår från premissen att de stödåtgärder som är i fråga i de nationella målen utgör statligt stöd, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, och att stödåtgärderna dessutom delvis är förenliga med förordning nr 651/2014. Den hänskjutande domstolen förefaller även utgå från principen att *de minimis*-regeln inte ska tillämpas på stödåtgärderna, vilket det ankommer på den domstolen att kontrollera.

Den första frågan

- 30 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan i målen C-102/21 och C-103/21 för att få klarhet i huruvida det godkännande av den omtvistade stödordningen som följer av kommissionens beslut av den 25 juli 2012 alltså var i kraft när Autonome Provinz Bozen beviljade bidragen till KW och SG (nedan kallade de stödåtgärder som är aktuella i de nationella målen).
- 31 I punkt 2.2 i kommissionens beslut av den 25 juli 2012, med rubriken "Varaktighet och budget", anges att enligt den omtvistade stödordningen kommer, under "perioden 2011–2016", ett totalt belopp på 187,25 miljoner euro att beviljas. I sammanfattningen av detta beslut, som offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* den 4 januari 2013, anges dessutom att stödordningens löper ut den 31 december 2016.
- 32 Härav följer att från och med den 1 januari 2017 var den omtvistade stödordningen inte längre godkänd genom kommissionens beslut av den 25 juli 2012.
- 33 Det framgår dessutom av handlingarna i målet att denna stödordning inte har godkänts på nytt av kommissionen efter detta datum.
- 34 Det är dessutom utrett att Autonome Provinz Bozen beviljade de stödåtgärder som är aktuella i de nationella målen efter den 31 december 2016.
- 35 Den första frågan ska således besvaras enligt följande. Det godkännande av den omtvistade stödordningen som följde av beslutet av den 25 juli 2012 var inte längre i kraft när Autonome Provinz Bozen beviljade de stödåtgärder som är aktuella i de nationella målen.

Den andra frågan

- 36 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan i målen C-102/21 och C-103/21 för att få klarhet i huruvida artikel 20 i förordning nr 2015/1589 ska tolkas så, att det, vid missbruk av stöd, ankommer på kommissionen att begära att medlemsstaten återkräver stödet.
- 37 Domstolen delar kommissionens bedömning att individuella stödåtgärder som har beviljats enligt en stödordning efter det att det kommissionsbeslut genom vilket den nämnda stödordningen godkändes har löpt ut, inte utgör ”missbruk av stöd”, i den mening som avses i artikel 1 g i förordning 2015/1589.
- 38 Artikel 1 g i förordning 2015/1589 avser nämligen fall där stödmottagaren använder ett stöd i strid med ett beslut enligt artiklarna 4.3, 9.3 eller 9.4 i den förordningen eller artiklarna 4.3 eller 7.3 och 7.4 i förordning nr 659/1999, vilka avser kommissionens beslut att inte göra invändningar, positiva beslut respektive villkorliga beslut.
- 39 I förevarande fall framgår det av svaret på den första frågan att kommissionens beslut av den 25 juli 2012 inte längre var tillämpligt efter den 31 december 2016 och att den aktuella stödordningen inte hade godkänts på nytt efter detta datum.
- 40 Denna omständighet räcker för att domstolen ska finna att de stödåtgärder som är aktuella i de nationella målen inte har missbrukats av mottagarna.
- 41 Det ska tilläggas att den omständigheten att den omtvistade stödordningen påstås ha förlängts till att gälla efter den 31 december 2016 inte – även om detta skulle vara visat – är av avgörande betydelse, eftersom en förlängning av en befintlig stödordning skapar ett nytt stöd, som är separat från den förlängda stödordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 december 2013, kommissionen/rådet, C-111/10, EU:C:2013:785, punkt 58).
- 42 Sådana stödåtgärder som dem som är aktuella i de nationella målen ska följaktligen anses vara nya stödåtgärder vilka utgör olagligt stöd i den mening som avses i artikel 1 f i förordning 2015/1589, eftersom de beviljats i strid med artikel 108.3 sista meningen FEUF.
- 43 För att kunna ge den hänskjutande domstolen ett användbart svar ska den andra frågan därför omformuleras så, att den i själva verket avser frågan huruvida artikel 108.3 FEUF ska tolkas så, att det ankommer på kommissionen att begära att medlemsstaten ska återkräva olagligt stöd, i den mening som avses i artikel 1 f i förordning 2015/1589.
- 44 Det följer av fast rättspraxis att förbudet i artikel 108.3 sista meningen FEUF mot att genomföra planerade stödåtgärder har direkt effekt och är omedelbart tillämpligt på samtliga stödåtgärder som har genomförts utan att först ha anmälts (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 88 och där angiven rättspraxis).
- 45 EU-domstolen har av detta dragit slutsatsen att nationella domstolar ska säkerställa att följderna av ett åsidosättande av artikel 108.3 sista meningen FEUF beaktas fullt ut i enlighet med nationell rätt, bland annat med hänsyn till såväl giltigheten av de rättsakter som har antagits för genomförandet som återkravet av det ekonomiska stöd som beviljats i strid med denna bestämmelse, och att de nationella domstolarna således har till uppgift att besluta om lämpliga åtgärder för att avhjälpa det rättsstridiga genomförandet av stödet, så att stödmottagaren inte

förfogar fritt över stödet fram till dess att kommissionen har meddelat ett beslut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 89 och där angiven rättspraxis).

- 46 Varje unionsbestämmelse som uppfyller villkoren för att ha direkt effekt gäller för samtliga myndigheter i medlemsstaterna, det vill säga inte endast för de nationella domstolarna utan även för samtliga förvaltningsorgan, inbegripet lokala och regionala myndigheter, och dessa myndigheter är skyldiga att tillämpa dem (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 juni 1989, *Costanzo*, 103/88, EU:C:1989:256, punkt 31 och dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 90 och där angiven rättspraxis).
- 47 Enligt domstolens fasta praxis är såväl nationella förvaltningsmyndigheter som nationella domstolar, vilka inom ramen för sina respektive befogenheter ska tillämpa unionsbestämmelser skyldiga att säkerställa att dessa bestämmelser ges full verkan (dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 91 och där angiven rättspraxis).
- 48 Av detta följer att om en nationell myndighet konstaterar att ett stöd beviljats i strid med artikel 108 FEUF, ankommer det på myndigheten att på eget initiativ återkräva det stöd som beviljats på ett olagligt sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 92).
- 49 Det ska tilläggas att det i ett sådant fall i princip inte är förbjudet för den berörda medlemsstaten att anse att det endast är den del av stödet som inte uppfyller kriterierna i förordning nr 651/2014 som ska återbetalas.
- 50 Det ska dessutom erinras om att i det system för kontroll av statligt stöd som inrättats genom fördraget har de nationella domstolarna och kommissionen kompletterande, men olika roller (dom av den 2 maj 2019, *A-Fonds*, C-598/17, EU:C:2019:352, punkt 45 och där angiven rättspraxis).
- 51 Kommissionen får således inte kräva att ett stöd ska återbetalas enbart av det skälet att stödet i fråga är olagligt, utan måste göra en fullständig bedömning av stödets förenlighet med den inre marknaden, oavsett om förbudet mot genomförande utan förhandstillstånd har iakttagits eller inte (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 februari 1990, *Frankrike/kommissionen*, C-301/87, EU:C:1990:67, punkterna 17–23). Kommissionen har dock enligt artikel 13.2 i förordning 2015/1589 möjlighet att förordna att olagligt stöd ska återkrävas tillfälligt, i avvaktan på att den avgör huruvida stödet i fråga är förenligt med inre marknaden.
- 52 Av det anförda följer att den andra frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 108.3 FEUF ska tolkas så, att det inte ankommer på kommissionen att begära att medlemsstaten ska återkräva olagligt stöd, i den mening som avses i artikel 1 f i förordning 2015/1589.

Den tredje frågan

- 53 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan i målen C-102/21 och C-103/21 för att få klarhet i huruvida de stödåtgärder som är aktuella i de nationella målen är förenliga med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c FEUF, på grund av att de gör det möjligt att ”underlätta utvecklingen av vissa regioner” eller om stödåtgärderna ”kan snedvrider konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna”.

- 54 Det framgår emellertid inte klart av frågans lydelse huruvida den hänskjutande domstolen, genom att hänvisa till frågan huruvida de stödåtgärder som är aktuella i de nationella målen ”kan snedvrída konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna”, hänvisar till artikel 107.1 FEUF, i vilken det föreskrivs ett principiellt förbud mot statligt stöd, eller till artikel 107.3 c FEUF, i vilken det anges att stödåtgärder som är avsedda att underlätta utvecklingen av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner kan anses vara förenliga med den inre marknaden, under förutsättning att de inte ”påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset”.
- 55 De handlingar som EU-domstolen har tillgång till innehåller i vart fall inte de erforderliga preciseringar angående omständigheterna som skulle göra det möjligt för den att lämna användbara anvisningar till den hänskjutande domstolen om tillämpningen i de nationella målen av kriterierna i artikel 107.1 FEUF om snedvridning av konkurrensen och påverkan av handeln mellan medlemsstaterna. Den enda omständighet som nämns av den hänskjutande domstolen i mål C-102/21 är att den el som produceras av den mikrokraftanläggning som finansieras genom stödet endast kommer att användas för en enskilds personliga förbrukning. Under alla omständigheter gör inte detta i sig det möjligt att anse att dessa kriterier är uppfyllda eller inte uppfyllda.
- 56 Av detta följer att en sådan fråga inte kan tas upp till prövning.
- 57 Vad gäller artikel 107.3 c FEUF erinrar domstolen om att syftet med en begäran om förhandsavgörande inte är att avge rådgivande yttranden i generella eller hypotetiska frågor, utan en sådan begäran grundar sig på behovet att få till stånd en faktisk lösning av en tvist som rör unionsrätten (dom av den 3 oktober 2019, A m.fl., C-70/18, EU:C:2019:823, punkt 73 och där angiven rättspraxis).
- 58 Enligt fast rättspraxis är nationella domstolar emellertid inte behöriga att avgöra huruvida statligt stöd är förenligt med den inre marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 oktober 2016, DEI och kommissionen/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, punkt 96 och där angiven rättspraxis).
- 59 Medan uppgiften att bedöma huruvida stödåtgärder är förenliga med den inre marknaden omfattas av kommissionens exklusiva befogenhet, vars beslut kan prövas av unionsdomstolarna, säkerställer de nationella domstolarna skyddet för enskildas rättigheter vid åsidosättande av den skyldighet att i förväg anmäla statligt stöd till kommissionen som föreskrivs i artikel 108.3 sista meningen FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 maj 2019, A-Fonds, C-598/17, EU:C:2019:352, punkt 46 och där angiven rättspraxis).
- 60 Av detta följer att frågan huruvida de stödåtgärder som är aktuella i de nationella målen är förenliga med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c FEUF inte är nödvändig för att avgöra målen vid den nationella domstolen och att frågan således ska avvisas.

Rättegångskostnader

- 61 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

- 1) **Det godkännande av stödordningen för byggandet av mikrovattenkraftanläggningar som följer av kommissionens beslut C(2012) 5048 final av den 25 juli 2012 angående statligt stöd SA.32113 (2010/N) – Italien: Stödordning avseende energibesparingsåtgärder, distriktsvärmesystem och elektrifiering av avlägsna regioner i Alto-Adige/Sydtyrolen var inte längre i kraft när Autonome Provinz Bozen beviljade KW och SG stödåtgärder.**
- 2) **Artikel 108.3 FEUF ska tolkas så, att det inte ankommer på Europeiska kommissionen att begära att medlemsstaten ska återkräva olagligt stöd, i den mening som avses i artikel 1 f i rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om genomförandebestämmelser för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.**

Underskrifter